

Sygn. akt V ACa 75/22

V ACz 11/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 grudnia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Irena Piotrowska
-----------------	----------------------

po rozpoznaniu w dniu 28 grudnia 2023 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa L. S. i I. S.

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o naprawienie szkód górniczych

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Rybniku

z dnia 20 października 2021 r., sygn. akt I Cgg 64/20

oraz zażalenia powodów

na postanowienie zawarte w punkcie 2 wyroku Sądu Okręgowego w Rybniku

z dnia 20 października 2021 r., sygn. akt I Cgg 64/20

1. oddala apelację;
2. odrzuca zażalenie;
3. zasądza od powodów na rzecz pozwanej kwotę 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia prawomocności postanowienia, którym je zasądzono do dnia zapłaty.

	SSA Irena Piotrowska	
--	----------------------	--

Sygn. akt ACa 75/22

UZASADNIENIE

Powodowie L. S. i I. S. domagali się zasądzenia solidarnie 80 000 zł tytułem odszkodowania z tytułu szkód górniczych w ich budynku mieszkalnym wyrządzonych ruchem zakładu górniczego pozwanej Spółki (...) S.A. w B..

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Rybniku oddalił powództwo i orzekł w przedmiocie kosztów procesu.

W motywach tego rozstrzygnięcia wskazano na następujące ustalenia faktyczne oraz ich ocenę prawną.

Powodowie są właścicielami na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej nieruchomości położonej w W. przy ul. (...). Podano, że budynek powodów zbudowany został w 1991 roku i posiada 2 kondygnacje. Zgodnie z pozwoleniem na budowę z dnia 6 stycznia 1986 roku powodowie wykonali zabezpieczenia budynku na III kategorię szkód górniczych. W maju 2016 roku powodowie stwierdzili w budynku liczne pęknięcia ścian głównie w okolicach nadproży, narożnikach, pęknięcia glazury w łazience, pęknięcia elewacji oraz zmiany nachylenia drogi wjazdowej na posesję, wychylenie od pionu do 10 mm/m. Wnioskiem z 21 listopada 2016 roku powodowie wystąpili do pozwanej o naprawienie szkód górniczych. W odpowiedzi pozwana wskazała, że wpływy z eksploatacji górniczej kopalni zanikły w 2003 roku .

Ustalono, że nieruchomość powodów znajdowała się w zasięgu wpływów eksploatacji prowadzonej przez KWK „(...)” od czerwca 1988 roku do kwietnia 1993 roku oraz od września 1998 roku do listopada 2000 roku. W wyniku eksploatacji, obniżenie teoretycznej powierzchni w rejonie nieruchomości powodów wyniosła -985mm. Obliczona wartość teoretyczna maksymalnych wychyleń wyniosła ok 4,1 mm/m i mieściła się w przedziale II kategorii. Czas trwania fazy końcowej ruchu górotworu dla eksploatacji prowadzonej w najbliższej odległości od nieruchomości powodów wynosił od 12 miesięcy do 17 miesięcy co oznacza, że do uspokojenia się ruchów górotworu mogło dojść bądź w październiku 2001 roku lub kwietniu 2002 roku. Nie zarejestrowano wstrząsów górotworu zarejestrowanych w promieniu do 3 km od nieruchomości powodów w okresie od 2015 roku indukowanych robotami górniczymi prowadzonymi przez inne zakłady górnicze niż zakład pozwanej tj. KWK(...) i KWK (...). Zarejestrowane w latach 2015 - 2020 w promieniu do 5 km od nieruchomości powodów 3 wstrząsy górotworu pochodzące z innej kopalni tj. KWK (...) zostały zaliczone do 0 stopnia. Wstrząsy te nie spowodowały jednak uszkodzeń budynku powodów.

Wskazano, że w odległości ok 100 m na północy - wschód względem domu powodów, znajduje się strefa uskoku północnego wobec czego, mogło występować zjawisko wzmocnienia oddziaływania wstrząsów, wskutek występowania tegoż uskoku. Nieruchomość znajduje się jednak na terenie górniczym na którym eksploatacja została już zakończona, co obniża stopień zagrożenia związanego z aktywacją uskoku. Zasadniczymi efektami oddziaływania uskoku mogą być przede wszystkim deformacje nieciągłe (powierzchniowe liniowe) - te zaś nie występują .Wstrząsy z lat 2015-2020 o 0 stopniu intensywności nie mogły spowodować aktywacji uskoku tektonicznego ze względu na dużą odległość ognisk od strefy uskoku i bardzo małe wartości drgań gruntu docierających do tego rejonu .

Zarzuty powodów do opinii biegłejK. S. (1)Sąd Okręgowy uznał za są chybione. Podkreślono, że zadaniem biegłej było poczynienie ustaleń czy doszło do aktywacji uskoku w wyniku prowadzonej działalności górniczej. Wizję lokalną przeprowadziła biegła z zakresu górnictwa i geologii i do akt złożyła dokumentację zdjęciową wraz z opisem z której to korzystała kolejna biegła. Biegła K. S. (1)dokonała analizy na podstawie zarejestrowanych wstrząsów, szczegółowo opisała oddziaływanie wstrząsów na strefę uskoku w rejonie nieruchomości powodów w oparciu o opisane warunki geologiczno - górnicze oraz tektoniczne i radiację sejsmiczną. Biegła w sposób jasny opisała i wyjaśniła obniżenie terenu oraz kwestię możliwości przzerwania ciągłości warstw i wpływu na nieruchomość powodów. Zaznaczono, że biegła z zakresu górnictwa i geologii w trakcie wizji nie odnalazła deformacji nieciągłych które są efektami oddziaływania uskoku. Kolejna biegła potwierdziła brak aktywacji uskoku wskutek działalności górniczej - co do nieruchomości powodów.

Wniosek powodów o dopuszczenie dowodu z kolejnego biegłego z zakresu geotechniki został oddalony jako zbędny. Wyjaśniono, że wnioskowana teza dowodowa byłaby aktualna jedynie w przypadku aktywacji uskoku, a do aktywacji

tej nie doszło. Brak było zatem związku bezpośrednich wpływów z działalności górniczej czy też wynikłych z położenia nieruchomości a polegających na aktywacji uskoku. Stwierdzono, że biegła do spraw górnictwa wskazała, że ustalenia wymaga czy nastąpiła aktywacja uskoku i czy może być ona przyczyną uszkodzenia domu powodów. Biegła z zakresu sejsmologii górniczej, górnictwa i geologii wykluczyła tą okoliczność.

Wobec tego, że szkody na nieruchomości powodów ujawniły się wiosną 2016 roku Sąd Okręgowy w rozpoznawanej sprawie zastosował przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze.

Odwołując się do treści art.144 tej ustawy podano, że właściciel nie może sprzeciwić się zagrożeniom spowodowanym ruchem zakładu górniczego, który jest prowadzony zgodnie z ustawą. Może on jednak żądać naprawienia wyrządzonej tym ruchem szkody, na zasadach określonych ustawą. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio do innych podmiotów, których prawa majątkowe są zagrożone ruchem zakładu górniczego. Jeżeli natomiast nie zachodzą okoliczności przewidziane w ustępach 1 i 2, przedsiębiorca odpowiada za szkodę według zasad określonych w Kodeksie cywilnym. Zaznaczono, że warunek wyczerpania postępowania ugodowego w zakresie dochodzonych roszczeń został spełniony, co jednoznacznie wynika z pism między stronami znajdującymi się w aktach sprawy (art. 151 ust. 1 cyt. ustawy).

Przyjęto, że w niniejszej sprawie zastosowanie znajduje art. 363 k.c.

Ustalając istnienie związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy działalnością zakładu górniczego pozwanej a szkodą w domu powodów podzielono wnioski wynikające z opinii biegłej z zakresu górnictwa i geologii. Biegła wskazała, że na nieruchomość powodów oddziaływała eksploatacja górnicza prowadzona przez KWK „(...)” od czerwca 1988 roku do kwietnia 1993 r. oraz od września 1998 roku do listopada 2000 r. W związku z tą eksploatacją wystąpiły szkody górnicze maksymalne z przedziału II kategorii. Do uspokojeniu się ruchów górotworu w wyniku eksploatacji górniczej prowadzonej przez KWK (...) w rejonie domu powodów doszło maksymalnie w kwietniu 2002 roku - a więc 14 lat przed wystąpieniem szkód, W rejonie biegła nie zaobserwowała deformacji nieciągłych. W związku z tym, wskazała iż mogła nastąpić aktywacja uskoku który znajdował się w pobliżu. Gdyby nastąpiła aktywacja, wówczas mogłoby dojść do zmian własności gruntu i być przyczyną uszkodzeń. Podniesiono, że opinia biegłej z zakresu sejsmologii górniczej, górnictwa i geologii wykluczyła tą okoliczność. Na tej podstawie Sąd pierwszej instancji stwierdził brak związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy działalnością górniczą pozwanej a aktywacją uskoku. Podkreślono, że pozwana odpowiada jedynie za te szkody które zostały spowodowane jej działalnością górniczą. Ta działalność została zakończona w maju 2000 roku. Skoro więc działalność górnicza pozwanej nie spowodowała aktywacji uskoku to brak jest związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy działalnością górniczą pozwanej a szkodami powodów powstałymi w maju 2016 roku.

O kosztach procesu orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c., pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Apelację od tego wyroku wnieśli powodowie zaskarżając go w całości zarzucając mu:

1.rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zapadłego w sprawie orzeczenia tj.:

- art. 217 § 1 i 2 k.p.c., oraz art. 227 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 233 k.p.c., art. 278 k.p.c., art. 276 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu z opinii biegłego z zakresu geotechniki, który miałby być powołany na okoliczność zmiany właściwości gruntu oraz ustalenia czy zmiany mogły być przyczyną zmiany na skutek aktywacji uskoku w górotworze naruszonym na wskutek eksploatacji,

- art. 217 § 1 i 2 k.p.c., oraz art. 227 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 233 k.p.c., art. 278 k.p.c., art. 276 k.p.c. poprzez nie zakreślenie terminu do zapoznania się z opinią uzupełniającą biegłego, która to została doręczona dopiero na terminie rozprawy, co skutkowało brakiem możliwości do odniesienia się do niej w sytuacji na zawilość i skomplikowanie sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja powodów nie jest zasadna i dlatego nie mogła odnieść skutku prawnego.

Podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa procesowego nie mogły odnieść skutku.

Zauważyć wypada, że wymieniony przez stronę apelującą art.217 k.p.c. z dniem 7 listopada 2019r. utracił moc prawną. Został uchylony na podstawie art.1 pkt 79 ustawy z dnia 4 lipca 2019r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego i niektórych innych ustaw (Dz.U.210, poz.1466).

Wskazanie na naruszenie art.276 k.p.c. wydaje się być nieporozumieniem. Regulacja ta bowiem dotyczy nieuzasadnionej odmowy zeznań lub złożenia przyrzeczenia.

Zarzuty apelacji sprowadzają się w istocie do kwestionowania pominięcia przez Sąd Okręgowy przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu geotechniki.

Warto przypomnieć, że zgodnie z wyrokiem SN z 13.01.2005 r., IV CK 448/04, LEX nr 177235, art. 278 § 1 nie nakłada na sąd obowiązku dopuszczenia dowodu z opinii biegłego, lecz określa przesłanki dopuszczenia takiego dowodu w sytuacji, gdy zgodnie z art. 6 k.c. i art. 232 zdanie pierwsze k.p.c. strona wnioskuje o jego przeprowadzenie.

Z istoty i celu dowodu z opinii biegłego wynika, że jeśli rozstrzygnięcie sprawy wymaga wiadomości specjalnych, dowód z opinii biegłych jest konieczny. W takim wypadku sąd nie może poczynić ustaleń sprzecznych z opinią biegłego, jeżeli jest ona prawidłowa i jeżeli odmienne ustalenia nie mają oparcia w pozostałym materiale dowodowym. Sąd może jedynie, jeżeli w świetle złożonej opinii lub pozostałego materiału dowodowego nasuną mu się wątpliwości co do trafności ekspertyzy, zażądać opinii innego biegłego (wyrok SN z dnia 27.11.1974 r., II CR 748/74, LEX nr 7618). Niezadowolenie strony z niekorzystnej dla niej opinii biegłego samo z siebie nie uzasadnia wywołania kolejnej opinii innego biegłego w tym samym przedmiocie. Sąd musi jednak w każdym wypadku dokonać precyzyjnej weryfikacji przedłożonej opinii (por. postanowienie SN z 13.06.2013 r., IV CSK 126/13, LEX nr 1360288).

Jak wynika z poczynionych ustaleń faktycznych do uspokojenia terenu w rejonie nieruchomości powodów doszło maksymalnie w kwietniu 2002 a więc 14 lat przed wystąpieniem szkód. W tym terenie biegła z zakresu szkód górniczych mgr inż. K. S. (2) nie zaobserwowała wystąpienia deformacji nieciągłych. Z kolei opinia dr hab. K. S. (1) - biegłej z zakresu sejsmologii górniczej wykluczyła okoliczność, że mogło dojść do aktywacji uskoku na skutek eksploatacji górniczej pozwanej. W przekonaniu Sądu Apelacyjnego dopuszczenie dowodu z kolejnego biegłego, a to z zakresu geotechniki słusznie uznano jako zbędne wyjaśniając, że wnioskowana teza dowodowa byłaby aktualna jedynie w przypadku aktywacji uskoku, a do aktywacji tej nie doszło. Trafnie zatem Sąd Okręgowy stwierdził brak związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy działalnością górniczą pozwanej a aktywacją uskoku. Podkreślono, że pozwana odpowiada jedynie za te szkody które zostały spowodowane jej działalnością górniczą. Ta działalność została zakończona w maju 2000 roku. Skoro więc działalność górnicza pozwanej nie spowodowała aktywacji uskoku to brak jest związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy działalnością górniczą pozwanej a szkodami powodów powstałymi w maju 2016 roku.

Jak wynika z opinii biegłej przedmiotowy uskok znajduje się w warstwach karbońskich na głębokości 240 m i nawet aktywność sejsmiczna nie mogłaby spowodować aktywacji uskoku tektonicznego, położonego w znacznej głębokości oraz odległości od zabudowań powodów wynoszącej 100 m. Opinia biegłej jednoznacznie zatem rozstrzygnęła wątpliwości, co do wpływu obecności uskoku na możliwość uszkodzenia nieruchomości.

Odnosząc się do zarzutu braku możliwości ustosunkowania się do opinii uzupełniającej, która została doręczona na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku zauważyć należy, że powodowie byli reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, opinia ta stanowiła ustosunkowanie się biegłej do zarzutów stron co do opinii zasadniczej, liczyła zaledwie 4 strony. Wszystko to uzasadnia wniosek, że określanie pełnomocnikowi powodów dodatkowego terminu do ustosunkowania się do tej opinii nie było potrzebne. Zresztą w apelacji powodowie nie podnoszą żadnych dalszych zarzutów co do opinii biegłej z zakresu sejsmologii górniczej dr hab. K. S. (1).

W tym stanie rzeczy apelacja powodów nie mogła odnieść skutku i dlatego na podstawie art.385 k.p.c. została oddalona.

O kosztach procesu orzeczono stosownie do dyspozycji art.98§1k.p.c. i art.98§1¹k.p.c. w związku z art. 108§1 k.p.c.

Wysokość stawki wynagrodzenia dla pełnomocnika pozwanej określono zgodnie z §2 pkt 6 w związku z §10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018r. poz.256).

SSA Irena Piotrowska